

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BATI AKDENİZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

DÜZLERÇAMI ORMAN İŞLETME ŞEFLİĞİ'NDE EKOSİSTEM TABANLI FONKSİYONEL PLANLAMAYA YÖNELİK ENVANTER BİLGİLERİ VE SINIFLANDIRILMASI

GİRİŞ

Bu çalışmada, Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Düzlerçamı Orman İşletme Şefliği ormanlarının fonksiyonları, coğrafi bilgi sistemi yazılımı (ArcGIS 9.2) kullanılarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sahasının 1997 yılında yapılan orman amenajman planına göre genel alanı 29184.8 ha, orman alanı 18891.3 ha (%64.7), üretken yapıdaki ormanlık alanının ise 6810.4 ha (%36.1) olduğu belirlenmiştir.

Çalışma alanı içerisinde Antalya iline bağlı 5 ilçeye (Döşemealtı %97, Konyaaltı %2.4, Korkuteli %0.4, Muratpaşa %0.1 ve Kepez %0.1) ait 22 yerleşim merkezi bulunmaktadır.. Sahada bulunan köylerin alan olarak %81.7 gibi önemli bir kısmını oluşturan ve toplam 15745 kişinin yaşadığı belirlenmiştir.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Sahada bulunan Bıyıklı, Akkoç, Yağca, Kömürçüler, Dağbeli, Bademağacı, Çıglık ve Yukarıkaraman köylerinde yöre insanıyla fiili alan kullanım haritaları üzerinde genel baskı unsurlarının tespiti, alan kullanımındaki avantajlı olunan noktalar, ormancılık açısından alan kullanımından doğan tehditler ve bunların boyutları ile yine ormancılık açısından alandaki üstünlükler konusunda SWOT analizi yapılmıştır.

Çalışma alanında Düzlerçamı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası (DYHGS) ve Güver Kanyonu Tabiat Parkı (GKTP) gibi korunan alan statüsündeki yerlerin olması, çalışma bölgesinin özellikle ormancılık alanında fonksiyonel

kullanımını gerekli kılmıştır. Alan içi ve çevresinde bulunan ve büyüklüğü 28973 ha olan DYHGS'nin 13389 ha'ı, büyüklüğü 4044 ha olan GKTP'nin 2384 ha'nın çalışma alanı içerisine girdiği tespit edilmiştir.

Çalışma alanında bulunan kaynak değerlerden flora ve fauna ile tehlike altında olan bitki ve yaban hayatı türleri belirlenmiştir. Buna göre flora açısından sahada 76 familyaya ait 288 cins ve 430 takson saptanmış, taksonların 33'ünün endemik olduğu bu bilgilerden bölgenin endemizm oranının %7.7 olduğu hesaplanmıştır. Ayrıca bitkilerden 24'ünün IUCN'e, *Cyclamen coum* ve *Alkanna pinardii* isimli bitkilerin ise Bern Sözleşmesine göre tehlike altında olduğu belirlenmiştir. Sahada faunistik açıdan memelilerde 6 takım, 14 familya ve 15 tür, sürüngenlerde 2 takım, 9 familya ve 19 tür, kuşlarda ise 24 familyaya ait 53 tür tespit edilmiştir. Yaban hayatı açısından sahanın en önemli kaynak değerinin dünyadaki tek doğal popülasyonunun Düzlerçamı'nda bulunması nedeniyle alageyik türü olduğu belirlenmiştir.

Dünya mirası olan bu önemli yaban hayatı türü, hem alan içi ve çevresinde (ormanlık ve açıklık alanlarda), hem de çalışma alanının Eşenadası mevkiinde bulunan ve etrafı kafes tülle çevrili olan 430 ha büyüklüğündeki alageyik üretme istasyonunda yaşadığı tespit edilmiştir. Sahada yaban hayatı açısından önemli diğer türlerin ise yaban keçisi ve vaşak olduğu belirlenmiştir. Çalışma kapsamında bu türlere ait yayılış haritaları elde edilmiştir.

Sahaya ait sayısal yükseklik haritalarından, ormanlık alanların fonksiyonlarının tespitinde kullanılmak üzere eğim ve yükseklik haritaları oluşturulmuştur. Üretilen eğim (%) haritasının analizi sonucunda sahanın yüzde olarak 14.2'si 0-2, 30.8'i 3-8, 5.7'si 9-16, 11.7'si 17-35, 27.9'u 36-57 ve 9.7'sinin de yüzde 58 ve üzerinde eğime sahip olduğu, yükseklik açısından sahanın ortalama yüksekliğinin 805 m, en düşük yükseltisinin 70 m ile Karaman çayının çalışma alanının güney sınırını kestiği bölge, en yüksek noktasının ise 1550 m ile Göktünek Tepe olduğu belirlenmiştir.

Çalışma alanının jeolojik yapısının Pliosen serisine ait traverten ile Mezozoik ve Tersiyer devirlerine ait kalkerden oluştuğu tespit edilmiştir. Ayrıca Mezozoik devire ait ophiolitli seriler, Miosen, Holosen ve Serpantin olduğu belirlenmiştir. Kalker anataşı üzerinde Terra rossa, Terra fusca ve Rendzina toprak tiplerinin olduğu, saha tespit edilen bir diğer toprak tipinin de Kırmızımsı kahverengi Akdeniz Orman Toprağı olduğu bu toprak tipinin ise kireçtaşı ana kayası üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sahasının 29184.8 ha gibi büyük bir alan kaplaması yanında kuzey-güney yönünde 38 km boyunca uzaması, alanın birçok mikro klimayı barındırmasını sağlamaktadır. Bunun için sahanın yakın çevresinde bulunan 7 adet meteoroloji istasyonundan (Antalya, Dağbeli, Korkuteli, Bozova, Bük Lütüfî Büyükyıldırım Araştırma Ormanı, Bucak ve Kızılkaya) meteorolojik veriler sağlanmıştır. Elde edilen meteorolojik verilerin Thornthwaite yöntemine göre yapılan analizleri sonucunda bölgenin ana iklim tipinin kurak ve nemli olmak üzere ikiye, yağış etkenliği bakımından da nemli, yarı nemli ve yarı kurak olmak üzere üçe ayrıldığı belirlenmiştir. Ayrıca meteorolojik verilerin (yıllık ortalama sıcaklık, yıllık toplam yağış, yıllık su noksanı ve yıllık yüzeysel akış) ArcGIS 9.2 yazılımı içerisinde yer alan Universal Kriging Jeostatistik metodu kullanılarak çalışma alanının; sıcaklık, yağış, su fazlası ve su noksanı parametrelerinden yararlanarak bölgesel sınıflamalar (haritalar) elde edilmiştir. Buna göre bölgede yağış, sıcaklık ve toprak üstü yüzeysel akış değerlerinin güneye ve doğuya, su noksanı değerinin de güneye doğru gidildikçe arttığı tespit edilmiştir.

Sahada ormancılık açısından önemli olan tohum meşçeresi, tohum bahçesi, klon parkı ve gen koruma alanları ile Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü tarafından araştırma yapılan alanların yerleri belirlenerek bu alanlara fonksiyon kazandırılmıştır.

Sahada bulunan yerleşim yerlerinde yöre halkı ile yapılan SWOT analizi çalışmaları sonucunda yöre halkının fiili olarak otlatma yaptığı bu alanlara "Sosyal Baskı Zonu", ayrıca ekoturistlerin yoğun olarak kullandığı yürüme güzergahlarına da "eko-turizm alanı" ismiyle fonksiyon atanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışmalarda sahanın ekolojik ve sosyal fonksiyonlar anlamında oldukça farklı fonksiyonları (Koruma statüsündeki alanların varlığı, alageyik popülasyonunun yaşadığı doğal ve üretme istasyonunun bulunması, arkeolojik sit alanları, ulusal savunma, bilimsel çalışmaların yapıldığı alanlar, vs) barındırdığı belirlenmiştir. Yapılan sosyo-ekonomik analizler sonucu köylerdeki fiili alan kullanım değerlerine göre "sosyal etkileşim zonları" belirlenmiştir. Bunların dışında sahanın florası ve faunası ile birlikte endemik ve tehlike altında olan bitki ve hayvanlar da belirlenmiştir. Bölgede önümüzdeki yıllarda yapılacak olan fonksiyonel planlamaya altlık oluşturmak için elde edilen bu verilerin fonksiyonel planlamada dikkate alınması çalışmanın amacına ulaşmasında çok önemli olacaktır.

Yıl: 2010, Teknik Bülten No: 37, Antalya.

Yazışma Adresi: Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, P.K.: 264 07002 ANTALYA

Proje Lideri: Dr. Mehmet Ali BAŞARAN

Proje Yürütücüleri: Dr. Ufuk COŞGUN, Dr. Zerrin AY, Dr. Saime BAŞARAN, Armağan YALÇIN, Emin GÜZENGE, Prof. Dr. Nevzat ÇEVİK, M. Necat BAŞ

Tel : (242) 345 04 38 **Faks:** (242) 345 04 50

E-posta : baoram@ogm.gov.tr

Web : <http://www.baoram.gov.tr>